

Conferència del Cercle d'Economia

Lliure competència: avantatges i maldecaps

13/04/2000

Enric Casadevall

Ministre d'Economia – Govern d'Andorra

Bona nit a tots. En primer lloc voldria agrair al senyor Amadeu Petitbò l'excel·lent conferència que ens acaba de donar i al Cercle d'Economia la seva invitació.

La veritat és que jo, malgrat havia fet els deures, com deia fa un moment el senyor Amadeu Petitbò, i que m'ho havia preparat fa una setmana, avui quan m'ho mirava no m'ha acabat d'agradar. Per tant ho faré diferent, ho faré sense ordre i com que soc de casa suposo que tots m'ho sabreu perdonar. Em semblava que potser era millor que en lloc de fer més teoria m'agradaria més anar a casos pràctics i explicar quina és la meva visió després de tres anys al front del Ministeri d'Economia.

Just quan vaig arribar al Ministeri –deu ser la norma o lo habitual– les diferents associacions acostumen a demanar audiència al ministre i li exposen els seus problemes, les seves reivindicacions, força sovint ben argumentades i ben presentades. La sorpresa del ministre és que –sobretot quan arribes i no coneixes gaire el sector– et dóna la sensació que evidentment tothom té raó, que el sector té problemes. Escoltes els uns, els altres; a continuació lo habitual és demanar al director corresponent del Departament un informe –perquè t'estranyes, dius: “com és que això fa tants anys que no funciona, com és que hi ha problemes?” Mica en mica, quan els directors fan els informes, i tornes a escoltar els diversos col·lectius arribes a una conclusió: que en definitiva tots tenen raó, però –és clar– si els altres complissin al peu de la lletra, és a dir, si cada sector estigués en línia amb lo que pensa el sector dels altres no hi hauria problema. En definitiva molts, o alguns, sectors plantegen la seva teoria dient: “jo tinc una empresa a Andorra, té una estructura, tinc un personal i arriba fulano, sotano, de fora o de dintre, que em trenca el mercat amb una competència que no és digna.” Llavors quan parla un altre sector veus que planteja lo mateix. En definitiva resulta que els uns voldrien vendre lo nostre a tothom aquí però a vegades compren lo que els fa falta a fora i els altres fan al revés. Llavors jo deia sovint: “home, si tots compréssim aquí tot –no els productes andorrans, que no n'hi ha– possiblement part del problema s'arreglaria.” Però no és tan senzill; era una caricatura, per explicar que efectivament tots els sectors plantegen bé els seus problemes i efectivament existeixen.

Després d'escoltar els diferents sectors, des del Ministeri ens vam posar a moure algunes iniciatives, vam intentar modificar la llei de l'IMI [Impost sobre Mercaderies Indirecte], estem ara amb projectes que hem fet amb la Cambra de Comerç sobre la competència deslleial.

Evidentment ells fan unes propostes, per alguna de les quals tenim algun projecte de llei per entrar, però en definitiva el problema de fons continua subsistent.

Jo vaig tenir la sort i l'honor de participar en la redacció de la Constitució; als que estàvem llavors en aquella legislatura, que va durar menys de dos anys perquè vam considerar que un cop acabat el text i les lleis més importants havíem de deixar la legislatura, per tant fer una campanya electoral i plantejar una altra legislatura nova, ens va quedar la recança –i ho hem dit de vegades– que possiblement era el moment adequat de fer el que se'n deia llavors la “constitució econòmica”. En aquell moment semblava que hi havia consens i lo que ara sembla complicat... I dic que sembla complicat tot i que estic convençut que ho és perquè l'experiència ens ho ensenya i és veritat que s'intenta des del Govern o des del Consell –inclòs des de comissions que s'han fet, tant d'exterior com comissions específiques– arribar a consensuar quina seria la negociació que Andorra hauria de fer en matèria econòmica amb l'exterior, és a dir amb els països veïns, amb la Comunitat i amb el món en general. Aquí realment és difícil, segurament perquè ningú no té clar que és lo que hem de negociar, i a mi em sembla que segurament aquest serà un tema central de la propera campanya electoral que se situarà segurament cap a final d'any, perquè és la part segurament més important que ens queda per desenvolupar.

Quan alguns diuen: “és que hauríem de copiar,” o “la tendència europea és aquesta”, després surten els altres que diuen: “sí, però nosaltres no som iguals, som molt petits, es fa difícil copiar lo dels altres perquè aquí això no funciona.” Quan els uns diem: “és que aquí no podem fer igual que els altres, que som diferents,” els altres diuen: “sí, però és que la tendència és aquesta.” Per tant n'hi ha per donar i per vendre. Es fa difícil, si no hi ha el consens suficient –que, la veritat, jo personalment penso que serà difícil de trobar amb aquest any que queda de legislatura.

Però és clar, el mercat és el que és, la mundialització de l'economia s'accelera –ho deia fa un moment durant part de la conferència el senyor Amadeu Petitbò– el mercat informàtic és el que va per cable, aquest té clients a tot el món i no té horari –a més a més– per tant es belluga a una velocitat impressionant. Per tant els mercats es van liberalitzant però continua havent la por, és a dir: nosaltres no ho podem fer igual perquè la mida del país, d'alguna manera, ens debilita.

Jo que l'any 1993 no estava a favor de les privatitzacions –a més ho havia dit des del meu grup parlamentari, un parell de vegades al menys, al Consell– m'ha tocat intentar fer un projecte de fusió d'elèctriques, i com que a més a més dilluns vam tenir la sentència del Tribunal Constitucional, hem de reconèixer que hem rebut una descàrrega de 20 000 volts quasi.

En definitiva el problema de la fusió elèctrica neix quan el cap de Govern em demana si vull ser ministre d'Economia i li dic que sí. Me'n dono compte al cap d'una setmana que a més a més em toca la presidència de FEDA. A les primeres reunions del consell d'administració es comencen a notar i a posar en evidència uns problemes importants que tenim amb diferents mútues per diferents problemes. Algunes mútues pensen que poden produir electricitat o importar, quan la llei no ho deixa clar –o en definitiva entenem que sí, que deixa clar que la importació i la producció només són de FEDA. Amb d'altres mútues teníem problemes greus en quan a la qualitat del servei. Els tècnics de FEDA –i he de reconèixer que n'hi ha de tots colors polítics, per tant la postura i la proposta i la tècnica– ens proposen intentar una negociació amb totes les mútues per trobar el consens i fusionar-les totes, amb la idea de donar un millor servei, millors preus. Evidentment hi havia economies d'escala, s'eliminaven uns privilegis, entre cometes, de concessions de fet que hi havia de mútues que existien des de 1900 i poc, per tant que han passat èpoques molt dolentes i que si han guanyat diners els han guanyat fa pocs anys. Per tant vam iniciar una roda de converses per veure quina era la posició de les diferents mútues. Finalment dos s'hi van apuntar i dos van pensar que no era encara el moment, o que ho farien potser més tard. Aquí van començar els debats polítics. Hi havia gent que opinava que aquesta no era la manera, que s'havia d'intentar comprar –pots comprar quan algú vol vendre– o que sinó s'havia d'expropiar. Ens semblava a nosaltres força vergonyós expropiar mútues que existien des del 1900 i poc quan no vam ser prou valents per expropiar FHASA, sinó que la vam comprar.

En definitiva, ens va semblar que el millor projecte era el que vam presentar al Consell; el Consell el va aprovar; els coprínceps el van ratificar i, com tots sabeu, l'oposició va fer una demanda al Tribunal Constitucional que el dilluns va fallar, dient que si els fins eren lícits i la idea podia ser bona, els mitjans emprats no eren els adequats. Ara estem en fase d'anàlisi d'aquesta sentència. Hem de veure què ens diuen els nostres assessors i intentarem veure si es pot representar un text que vagi en la mateixa línia o si hem de deixar les coses com estan o en definitiva si hauríem d'anar en la tendència que marca el mercat, que el mercat no està a tot el món igual. A Espanya pràcticament ha començat, els francesos ho veuen més difícil, però la tendència europea en definitiva passa per una liberalització: tothom podrà vendre llum, pagant el transport a través de les línies. El problema que nosaltres pensem –quan hàgim de decidir si fem una llei del sector elèctric haurem de decidir en quina línia ho fem– però ens fa por, primer perquè aquí el mercat és molt petit. La gent diu que el mercat serà obert a Espanya i a França, però ja veurem qui acaba portant la llum al poble d'alta muntanya i si la persona que està a 2000 metres en un poblet de 200 o 300 habitants podrà triar el subministrador. Segurament li tocarà

l'únic que hagi estat prou valent com per anar-hi. Aquí liberalitzar el mercat evidentment fa possible que hi hagi empreses que vulguin comprar la llum al major i que la portaran a diferents llocs. La pregunta que ens posem és: sí, és clar, hi haurà molt bon servei a la part central i pot ser a les estacions d'esquí que són força rentables, però no sabem qui acabarà portant la llum a Prats, a la Rabassa o a d'altres llocs. Per tant no és tan senzill. I tornem a lo que dèiem sempre: com que no som iguals, com que la mida és diferent, hi ha coses que si són bones als països veïns, aquí a vegades es fa difícil.

Després de FEDA, evidentment, s'ha fet comentaris de que si el Govern tenia intencions de privatitzar el STA. Amb el STA heu de saber que lo que el consell d'administració ha fet, preocupat per tot aquest moviment que hi ha en el sector de les telecomunicacions –que és un sector canviant, i lo que avui és bo d'aquí una setmana és diferent– va ser demanar un estudi econòmic tècnic de quina era la situació del STA, com estava gestionat, quins eren els passos que es podien fer per millorar la gestió des del punt de vista tècnic comercial, i després quin podia ser el plantejament de cara a obrir la societat de diferents maneres. Primer ens deia: sembla que seria convenient que aquesta empresa estigués gestionada com una societat anònima, que no té res que veure amb que sigui privada o pública, per tant podria continuar essent pública però amb una gestió molt més àgil, com podria passar amb FEDA, que podria continuar essent de l'estat, però amb una gestió de societat anònima. Aquesta era una de les opcions. Després apunta d'altres solucions com la que podria passar per buscar un soci tecnològic d'un país veí, on podríem negociar una participació en l'aportació de la seva tecnologia, o inclòs un pagament de la seva aportació. Per tant amb aquest informe que el consell d'administració del STA ha rebut – el va tenir a finals d'any– ara el Govern ha d'analitzar quina és la millor obertura o el futur que se li pot donar a l'empresa STA. A hores d'ara el Govern no té res decidit, per tant no hem marcat encara postura per veure quina és la millor opció. De lo que sí estem convençuts és que hi ha unes millores tècniques que s'havien de fer i que ja s'estan fent, a dintre la mateixa empresa, i després haurem de decidir si, tot i guardant el 100% de capital públic, la solució de la fórmula de societat anònima permet una agilitació molt més rendible.

En definitiva tot aquest debat que hem de tenir, i que ens fa por, que no el podem posar sobre la taula segurament fins aquesta propera campanya, que tampoc està tan lluny, fa que com es veu difícil el consens, i es veu difícil sobretot que els diferents sectors arribin a posar-se d'acord en què és lo que han de perdre els uns i els altres perquè en definitiva la societat andorrana surti guanyant. És veritat que se senten veus de dir: “perquè hem de tocar les coses, això va bé.” La

pregunta hauríem de dir: per a qui va bé, si és que va bé per a tothom, i si és que continuarà anant bé durant quants anys.

Nosaltres ens hem començat a moure, estem estudiant una modificació de la Llei de societats – que segurament tindrem a punt per entrar a tràmit el mes de juny que podrà ser discutida a la propera sessió parlamentària– on a part de millorar defectes o mancances que tenia el reglament, que té rang de llei, anterior, com figures que no recollia –pensem que hem d’alleugerir tota la part de representació i de càrrecs directius– la idea és fer una llei amb un esperit d’obertura que hauríem de definir si ha de ser del 51 o ha de ser del 100%, si ha de ser en tots els sectors –però la veritat és que es veu difícil després d’haver obert ja un sector on el capital estranger pot ser del 51% que deixem la resta tancada. Per tant haurem d’estudiar i negociar –i aquest sí que és un tema difícil i complicat– per veure quins sectors podrem mantenir amb aquest 33% que tenim actualment, si el podrem deixar tancat durant molts anys o si haurem de fer un calendari progressiu per marcar una línia que prevegi que d’aquí ics anys el sector sigui força obert. Això fa que si realment obrim els sectors a través de les societats també se’ns encén la llum i ens preguntem: perquè hauríem de deixar, com tenim actualment, els drets econòmics als vint anys? També semblaria estrany que algú de fora o de dintre que no portés vint anys pogués obrir una societat amb el percentatge que hagin decidit, per tant obrir un comerç, i el que fa 10 o 15 anys aquí no ho pogués fer. Per tant això ens portarà a una segona reflexió per veure quin és el nivell d’obertura de drets econòmics que hauríem de tenir. Recordeu que fa aproximadament 20 anys els drets econòmics ja estaven a 10 anys; per tant no seria res de greu tornar com a mínim a aquella situació.

En definitiva com que la competència –i aquesta és una opinió personal– crec que fa que es compleixi aquell dit que diu que “allà on tothom pensa igual ningú no pensa gaire”, nosaltres pensem que és bo que els mercats es vagin obrint però amb la prudència adequada, que permeti a la gent situar-se, tenir temps de preparar-se, i –com deia fa un moment quan acabava el Sr. Amadeu Petitbò– pensem que el seny andorrà farà que aquest debat i aquest consens que hauríem de tenir per triar quina es la millor opció d’obertura i amb quin calendari, permeti aquesta obertura d’Andorra al món econòmic.

Recordem també que el Consell va decidir l’any 1996 la seva demanda d’entrada a l’Organització Mundial del Comerç, que s’hi està treballant, que és cert que surten veus que no ho acaben de veure clar, que estan preocupats, i que és lògic. És veritat que es fa difícil assegurar a algú quins són tots els inconvenients que podria tenir l’entrada d’Andorra a l’OMC –sí que podríem fer un llistat potser dels avantatges– però assegurar què passarà en cada sector es fa

difícil. Pensem que aquí s'ha de ser valent, Andorra ha sabut sempre trobar el seu lloc, i en definitiva la competència és sana si està equilibrada. L'única dificultat serà –suposo– trobar en quins sectors i amb quin calendari.

Jo no em voldria allargar més, perquè es fa tard, veig que els plats ja estan quasi servits, i potser fora millor deixar temps després a les preguntes, que confio que en tindreu moltes. Gràcies a tots.

